

Ügyiratszám: EBF-AJBH-202/2022.

Védett tulajdonság: fogyatékos

Diszkrimináció területe: közszolgáltatás

Diszkrimináció típusa: közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Jogsértést megállapító határozat

Kérelem, a kérelmező álláspontja

A büntetésvégrehajtási-intézetben (a továbbiakban: intézet) tartózkodó kérelmező jobb lábát amputálták, múltábal nem tud járni, mivel az törli a lábcsontját, ezért kerekesszéket használ. Kifogásolta, hogy nem biztosított számára az akadálymentes zárka, valamint az akadálymentes tisztálkodási lehetőség (mosdó, zuhanyozó) és illemhelyiség. Előadta, hogy több alkalommal megalázó, balesetveszélyes helyzetbe került a zuhany, a mosdó és az illemhelyiség használatakor. Panasztolta azt is, hogy a sétaudvar sem akadálymentes, ott nincs pad, ezért hónapok óta nem volt szabad levegőn.

Az eljárás alá vont álláspontja

A kérelem alapján a hatóság eljárást indított az intézettel szemben, mely előadta, hogy a kérelmező a művégtagját is tudja használni (nem kerekesszékhez kötött), azonban azt elismerte, hogy vélhetően kényelmesebb, biztonságosabb eszköz számára a kerekesszék, amit így valószínűleg többet használ, mint a művégtagot. A kérelmező a zárkájában öngyilkosságot kísérelt meg, veszélyeztetett státuszba tartozik, fokozott őrzést igényel. Az intézetbe való befogadásakor mozgáskorlátozott kialakítású zárkába helyezték, melyből veszélyeztetett státuszba tartozása miatt még aznap átkerült egy kétszemélyes, nem mozgáskorlátozott kialakítású zárkába.

Nyilatkozott az eljárás alá vont intézet arról, hogy fürdőhelyiség a zárkában nincs, az a szárnyon belül külön helyiségben található, a zuhanyfülkében lehetőség van kapaszkodásra. Kérelmező részére egyenlő esélyű, akadálymentes hozzáférés kerekesszékkel az illemhelyiséghez, valamint a fürdőhelyiséghez mozgáskorlátozott (egyszemélyes) kialakítású zárkában lenne biztosított. Amennyiben azonban a kérelmező egyszemélyes zárkában kerülne elhelyezésre, pszichés állapota romlana, akár önkárosító cselekményt is nagyobb eséllyel követne el; az egyszemélyes elhelyezés nem szolgálná az érdekét, azt ő maga is elutasítja. Kétszemélyes mozgáskorlátozott kialakítású zárka nincs az intézetben.

A sétaudvar megközelítésével kapcsolatban előadta, hogy oda a kérelmező művégtagot használva kijuthatott, amennyiben elfáradt, úgy lehetősége volt arra, hogy a kitolt kerekesszékbe beleüljön. Annak lehetősége pedig, hogy a kérelmező kerekesszékkel kijusson a zárkájából a szabad levegőn tartózkodás helyszínére, oly módon volt biztosítható, hogy a kerekesszéket két személy segítségével átemelték a sétaudvarra nyíló ajtónál. Rámpa nem volt telepítve a sétaudvarra, ott pad nem volt elhelyezve.

Nyilatkozott arról, hogy a felmerült probléma orvoslására időközben intézkedett az érintett sétaudvarra pad kihelyezéséről, továbbá mobil feljárórámpa beszerzéséről és elhelyezéséről.

Az eljárás lefolytatása:

A felek az eljárás során nem kötöttek egyezséget, ezért a hatóság a nyilatkozataik és a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével hozta meg döntését.

A hatóság döntése és annak indokai:

A hatóság eljárásaiban azt vizsgálja, hogy a kérelmezőt érte-e hátrány az általa hivatkozott védett tulajdonsága miatt olyan személyhez vagy személyekhez képest, akik vele összehasonlítható helyzetben voltak, de a védett tulajdonsággal nem rendelkeztek. Amennyiben a védett tulajdonságra tekintettel előírt kötelező esélykiegyenlítő intézkedést (pl. akadálymentesítési kötelezettséget) kell betartani, annak elmulasztása, illetve nem megfelelő teljesítése is sérti az egyenlő bánásmód

követelményét, ugyanis a védett tulajdonsággal rendelkezők egyenlő bánásmódhoz való joga csak az esélykiegyenlítő intézkedés megfelelő megvalósulása révén biztosítható.

A rendvédelmi szervek tevékenysége, így a büntetés-végrehajtás közszolgáltatásnak minősül, melynek körében biztosítani kell a fogyatékos személyek számára az állapotuknak megfelelő önállósággal az egyenlő esélyű hozzáférést. Ez csak olyan módon biztosítható, ha a büntetés-végrehajtási intézetben a fogyatékos személy által használt épületrészek, infrastruktúrák megfelelnek a jogszabályokban rögzített akadálymentesítési követelményeknek. Tekintve, hogy az adott esetben ez nem vitatottan nem valósult meg, a kérelmező számára az egyenlő esélyű hozzáférés nem volt biztosított. Ezáltal a kérelmezőt fogyatékoságával összefüggésben hátrány érte.

A hatóság álláspontja szerint az, hogy a kérelmező veszélyeztetett státuszára tekintettel is speciális elhelyezést igényel, nem mentesíti az eljárás alá vont intézetet azon kötelezettsége alól, hogy a kérelmező számára akadálymentes elhelyezést biztosítson. Az akadálymentesség nem zárja ki a veszélyeztetett státusznak megfelelő elhelyezés szempontjainak érvényesítését. Az akadálymentesítés kivitelezési nehézségeire történő hivatkozás ugyancsak nem szolgálhat kimentésül a törvényi kötelezettség teljesítése alól, a jogszabály ugyanis nem ad erre nézve mentesülési lehetőséget.

Az eljárás alá vont intézet nem tudta megfelelően bizonyítani, hogy tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnnyal közvetlenül összefüggő, észszerű indoka lett volna annak, hogy a mozgásszervi fogyatékosággal élő kérelmező számára nem biztosított akadálymentes elhelyezést.

A hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vont intézet a kérelmezővel szemben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg vele szemben fogyatékoságával összefüggésben azáltal, hogy nem biztosította számára a fogyatékoságának megfelelő elhelyezést (tisztálkodási lehetőséget, illemhelyiséget) és a sétaudvar akadálymentes megközelítését.

A hatóság az eljárás alá vont intézetet figyelmeztetésben részesítette, elrendelte a jogsértő állapot megszüntetését és kötelezte, hogy a határozatban előírt időponton belül biztosítson a kérelmező számára az akadálymentesítés jogszabályi követelményeinek – a kérelmező fogyatékoságát tekintve – megfelelő zárkát, tisztálkodási lehetőséget, illemhelyiséget, továbbá a sétaudvar akadálymentes megközelítését. Felhívta továbbá, hogy mindezek megtörténtét ugyanezen határidőn belül rehabilitációs szakmérnök által kiállított okirattal igazolja a hatóság felé.

(2022. decemberi határozat)